EL POU de la gallina
Revista manresana d'informació i opinió

Cultura | Jordi Estrada | Actualitzat el 26/02/2015 a les 12:37

El pintor Viladomat ja té cambra pròpia al Museu

REPORTATGE. Des de fa dos mesos, el Museu Comarcal de Manresa compta amb l'Espai Viladomat, una sala on s'exposen una desena d'obres del pintor mÃ©s representatiu del barroc catalÃ , la majoria cedides pel Museu Nacional d'Art de Catalunya.

Al llarg de l'any passat, coincidint amb la celebració del Tricentenari, va ser reivindicada la figura i l'obra d'Antoni Viladomat, del qual fa uns dies va acomplir-se el dos-cents seixantè aniversari de la mort. D'una banda, s'ha publicat el llibre-catàleg *Antoni Viladomat i Manalt, vida i obra,* elaborat a partir de la tesi doctoral de Francesc Miralpeix, i de l'altra, s'han presentat simultàniament diverses exposicions de la seva obra a Barcelona, Mataró, Lleida i Girona. La singularitat d'aquest pintor barceloní, d'arrels berguedanes i solsonines, rau en el fet que "va omplir Catalunya de pintura durant cinquanta anys", segons explica Francesc Vilà, director del Museu Comarcal de Manresa. Remarca que això no hauria estat possible sense la col·laboració d'un equip d'ajudants que, havent estat aprenents seus en l'art del dibuix, es van incorporar al seu taller, en clar desafiament a la prohibició de contractar ajudants al marge del Col·legi de Pintors, fet que li va valdre més d'un plet.

D'aquest pintor, reivindicat ja en època de la Renaixença com a baula entre la pintura medieval catalana i la renovació pictòrica europea, se'n conserven tres-centes obres autenticades i tantes d'altres d'atribuïdes, si no a ell, a alguns dels seus deixebles. Tenint en compte tota l'obra destruïda arran de la guerra de Successió i, sobretot, de la guerra Civil, a banda de moltes altres peces no catalogades perquè formen part de col·leccions particulars, Viladomat és segurament el pintor català més prolífic de tots els temps. I més prolífic també quant a la clientela i la temàtica. Els encàrrecs no solament li venien dels ordes religiosos, sinó també de la burgesia urbana i rural, la noblesa. Això fa que hi hagi obra seva escampada per tot el país. A Manresa, a part d'una *Pentecosta* i de *Sant Celdoni* , que ja pertanyien al fons del Museu, hi ha una *Assumpta* , exposada fins no fa gaire a la Seu i ara en procés de restauració, i la *Mare de Déu del Roser* , al convent de Santa Clara.

Pel que fa a la temàtica, si bé predominen les pintures amb motius religiosos, com és habitual per l'època, Viladomat pintà també natures mortes, retrats, escenes quotidianes i paisatges, sempre amb la figura humana com a element central. A diferència d'altres pintors barrocs, Vilà destaca el caràcter naturalista de la seva pintura, "sense mistificacions ni transfiguracions". La imatge de la *Dolorosa* , exposada a l'Espai Viladomat, és l'expressió d'aquest realisme tan humà i natural, gens sofisticat, auster i terrenal.

Francesc Vilà, director del MCM, davant "L'estiu" de Viladomat.. Foto: Jordi Alavedra

Espai Viladomat

Tot i tractar-se només d'un conjunt de deu peces, a les quals s'afegirà més endavant l'oli *Aparició de Crist a Sant Ignasi*, la mostra és prou il·lustrativa de les diferents temàtiques. Entre les composicions religioses cal destacar, a més de la *Dolorosa* esmentada, el *Salvador* , d'una tendresa i senzillesa commovedores, i la *Verge de la Mercè* , una pintura retrobada recentment en què ressalta l'ús de pinzellades curtes i atzaroses en l'entramat dels fils d'or i plata del vestit votiu. La destresa de Viladomat com a dibuixant de la figura humana és especialment apreciable en el *Retrat de cavaller* amb la creu de l'orde de Sant Joan de Malta, on els trets fisonòmics traspuen el tarannà del personatge. Completa la col·lecció un conjunt de quatre pintures al·legòriques de les estacions de l'any, cadascuna de les quals s'inspira en una

tradició plàstica diferent: en *la Primavera*, es detecta l'influx del corrent francès; a *l'Estiu,* de l'escola veneciana; a *la Tardor*, de l'estil flamenc; a *l'Hivern*, de la pintura costumista centreeuropea.

No és descartable incorporar, en règim de cessió, més quadres d'aquest pintor amb la idea d'enriquir i engruixir el principal fons barroc de Catalunya, després del MNAC. Vilà, a qui li agradaria veure reunida un dia tota l'obra de Viladomat referida a sant Francesc, explica que al magatzem del Museu encara queden algunes peces barroques "que si no s'exposen, és perquè estan pendents de restauració o bé perquè falta espai". Entre les obres de Viladomat que Vilà més destaca hi ha el *Sopar de santa Clara i sant Francesc,* "pel joc de mirades, la destresa tècnica i el detallisme naturalista" i el *Sant Sopar*, "per la combinació i les masses de colors".

De l'oli a la tinta

Aquest pintor, fins fa poc tan poc conegut i reconegut pel públic, és en camí de convertir-se en un personatge literari gràcies a l'editor i escriptor berguedà Jaume Huch, que està treballant en una novel·la inspirada en la vida, l'obra i l'època de Viladomat, "de qui ja de petit havia sentit parlar, per la seva vinculació amb Berga". Explica que no pretén escriure una biografia novel·lada, sinó "una aproximació a l'esperit d'un artista que va patir les contradiccions de l'època, des d'una mirada actual i amb un plantejament de tècnica literària gens convencional". Supervivent del setge de 1714, en què van morir pintors com Gallart i Priu, tant en la família del pintor com en la de la seva dona trobem partidaris de tots dos bàndols: "La seva pròpia mare va morir sota les bombes dels filipistes, dels quals va convertir-se després en un pintor molt sol·licitat i valorat". A Huch li interessa posar de relleu "la lluita de Viladomat per esdevenir un artista lliure, al marge dels condicionaments socials, gremials, etc." Tractant-se d'un personatge real, el marge de ficció és relatiu. Amb tot, les aproximacions biogràfiques existents presenten moltes llacunes, les quals permetran al novel·lista fabular amb més llibertat: "Hi ha una sèrie d'anys en què se li perd la pista. Hi ha la teoria que va anar-se'n a Cadis, on hi havia una colònia important de catalans, ja que els vaixells catalans que comerciaven amb Amèrica hi feien parada. I a Cadis també hi havia el germà del pintor, treballant. Aquesta estada hauria permès a Viladomat estar més en contacte amb els pintors hispans, com Murillo".

Huch considera que "si bé existeixen força estudis sobre èpoques passades, no hi ha hagut un interès equivalent pel que fa a la recuperació literària o cinematogràfica dels personatges de la nostra història". I cita, com a exemples reeixits, una novel·la encara inèdita de Jordi Cussà, inspirada en la vida del feudal i trobador Guillem de Berguedà, que Huch qualifica de "potent i agosarada, com el personatge real" i les versions musicades de la seva poesia, interpretades pel cantant Francesc Ribera *Titot*.

En espera de poder llegir ben aviat aquesta nova aportació literària inspirada en la vida i l'obra d'Antoni Viladomat, qui no conegui encara la seva obra pot fer passada per l'Espai Viladomat, tenint ben present que som davant l'embrió de la pintura catalana moderna.

L'equip del Museu Comarcal davant "La tardor" de Viladomat. Foto: Jordi Alavedra